

Абрамова О. В.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри перекладу та іноземних мов

Навчально-наукового інституту «Інститут промислових та бізнес технологій»

Українського державного університету науки і технологій

Проніна Г. М.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри перекладу та іноземних мов

Навчально-наукового інституту «Інститут промислових та бізнес технологій»

Українського державного університету науки і технологій

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА СВОЄРІДНІСТЬ БАЛАДИ А. Ч. СВІНБЕРНА «КОРОЛІВСЬКА ДОНЬКА»

Анотація. У представленій статті аналізуються жанрові, семантичні та стилістичні особливості балади А.Ч. Свінберна «Королівська донька». Жанр балади був одним з улюблених жанрів автора «Поєм і балад», до якого він звертався протягом усього свого творчого шляху. У якості тематики твору Свінберном обрана характерна для вікторіанської літератури тема втрати дівчиною невинності через палке кохання та спричинене цим гріховним вчинком її моральне падіння. Проте, на відміну від вікторіанського суспільства, яке робило «винуватицею» подій саме жінку та нещадно її засуджувало, поет не вдається до осуду, що пояснюється особливою філософією Свінберна, який не дотримувався та не визнавав ані християнську мораль, ані мораль вікторіанського суспільства.

У баладі «Королівська донька» присутні як ліричні, так і драматичні елементи. Причому в першій частині твору переважає ліричне начало, що виражається в описі дів з мінімальним використанням дієслів для їх характеристики. Більшість дієслів – це дієслова “to be”, “to have” або інфінітиви у функції означення. У другій частині балади «Королівська донька», навпаки, події розвиваються динамічно. Драматизм ситуації та швидкоплинність подій підкреслюються за допомогою збільшення кількості дієслів.

Спираючись на традиції народної балади, зокрема в тематиці та проблематиці, Свінберн модифікує жанр, додаючи до нього багаточисельні рефрени, які стають жанроутворювальним фактором. У процесі аналізу було з'ясовано, що рефрени можна поділити на декілька груп, які утворюють певні ланцюжки, що символізують внутрішню зміну дів, зміни у природі у процесі перебігу подій у творі або містять перелік дарів для королівської доньки.

У баладі «Королівська донька» наявні біблейські алюзії на притчі про сіяча, про десять дів, що очікують на приход Спасителя, на плід спокуси та причастя. В якості Спасителя у цьому творі виступає королівський син, а під причастям поет розуміє першу ніч кохання для незайманих дівчат.

На відміну від англійської народної балади, в якій зазвичай вказувалися імена головних героїв, а в багатьох випадках вони навіть використовувалися в якості назв творів, Свінберн, як і романтики, намагається уникати конкретики, не згадуючи ні імен, ні точного місця подій.

Ключові слова: балада, жанр, народна балада, романтична балада, прерафаеліти, рефрен.

Постановка проблеми. А.Ч. Свінберн можна вважати одним з найбільш універсальних поетів середини ХІХ століття, оскільки у його творчому доробку зустрічаються майже усі існуючі віршовані жанри¹. І все ж балада займає особливе місце в естетиці поета. Не дивно, що три ключових збірника його віршів мають назви «Поєми і балади»². Між тим, сучасні дослідники (А.Ю. Корепанова [2], Д.В. Машкова [3], Э. Хелсингер [4]) не приділяють достатньо уваги вивченню цього жанру у творчості А.Ч. Свінберна, обмежуючись лише згадкою або стислим аналізом змісту окремих творів. Тому, дослідження баладної творчості видатного митця англійської літератури ХІХ століття А.Ч. Свінберна на сьогодні є актуальним і своєчасним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченню жанру балади в англійській літературі присвячено багато наукових робіт, однак у більшості з них досліджується англійська народна балада (М.Л. Гаспаров [5], В.М. Жирмунський [6], Д.М. Магомедова [7], О.Л. Мощанська [8], Н.Д. Тамарченко [9] та ін.) або англійська балада епохи романтизму (Н.Я. Дьяконова [10], І. Качуровський [11], К.І. Клименко [12] та ін.). Баладний жанр вікторіанської епохи, до якої належить і балада А.Ч. Свінберна «Королівська донька», розглядається в достатньо обмеженій кількості робіт, серед яких можна виділити дослідження Л.Б. Томашевської [13] та А.Ю. Сапожнікової [14].

Мета пропонованої статті полягає в комплексному дослідженні балади А.Ч. Свінберна «Королівська донька» та виявленні її жанрових, семантичних і стилістичних особливостей.

Виклад основного матеріалу. Цікавість до жанру балади³, як зазначають більшість дослідників (G. Lafourcade [16], Т.Е. Welby [17], S. Chew [18]), виявилася у Свінберна

¹ За спостереженням американського дослідника В. Баклера, серед багаточисельних віршів поета можна відшукати: «сонети та послідовності сонетів, оди, хоріямби, секстини та подвійні секстини, елегії, вірші, написані сапфічною строфою, балади та подвійні балади, триади, етичні драми у давньогрецькому стилі, поетичні драми у стилі поетів-слизаветинців, маски, драматичні оповідання, поховальні пісні, панахиди, надмогильні похвали, рондели, рондо, діалоги, монологи, внутрішні монологи, літанії, монотонні пісні, епілоги, віршовані переклади, віршовані інсценування та ін.» [1, с. 229].

² «Поєми і балади» (1866), «Поєми і балади», друга серія (1878), «Поєми і балади», третя серія (1889).

³ Як вважають дослідники (М.Л. Гаспаров [5], В.А. Пронін [15] та ін.), існує два основних різновиди жанру балади (жанр французької балади як тверда форма французької поезії ХІV–ХV ст. та ліро-епічний жанр англійської балади), і вони обидва знаходять відображення у творчості автора «Поєм і балад».

ще під час навчання в Оксфорді, коли майбутній поет вирішує видати збірку балад, яку він вважав «the finest Ballads of the English Border» [19, с. 11]. З подібною точкою зору не погоджується А. Ентерпрайз, яка переконливо доводить, що підготовка до публікації свінбернівської збірки відбувалася протягом 1861 року [20, с. 562]. Появу інтересу у Свінберна до балад, як вважає дослідниця, викликало знайомство поета з другим виданням збірки англійських балад під редакцією Ф.Дж. Чайлда. Останній прибрав з цього видання декілька балад, які розповідали про «rowdy sexual exploits», назвав їх «брудними» [20, с. 563]. Напроти, для Свінберна з його потягом до свободи у будь-яких її проявах, у тому числі і сексуальних, подібний тип балад стає стимулом для створення свого збірника⁴. Як справедливо відзначає А. Ентерпрайз, у свінбернівській збірці («catalogue of murder and misery») відсутні «strictly historical ballads, ... Border raid ballads, ... ballads of “yeomen minstrelsy”». У двадцяти п'яти баладах, відібраних Свінберном, зображені двадцять вбивств (серед них чотири – дітовбивства), сім насильствених смертей, одне самогубство, тринадцять розбещень або звалтувань (три з них – кровозмішувальних) та шість випадків народження дітей поза шлюбом [20, с. 565]. Вибір балад з саме таким сюжетом не є випадковим для поета, основними темами першого поетичного збірника якого були кохання та смерть у їх багаточисельних проявах. Проте не тільки тематика народної балади виявилася цікавою для автора «Поєми та балад». Англійська народна балада, як зазначають більшість дослідників (Д.М. Магомедова [7], О.Л. Моцанська [8] та ін.), характеризується наступними рисами: наявність динамічного сюжету, який будується навколо таємничої загадки, зображення певної драматичної події, її кульмінації та несподіваної розв'язки, а також композиційна будова на основі градації з поступовим наростанням напруження та несподіваною кінцівкою. Водночас, баладу вважають твором одночасно і драматичним, і ліричним.

На наш погляд, вибір балади у якості одного з основних жанрів для першого збірника молодим поетом не є несподіваним та пояснюється кількома причинами. По-перше, у баладах зазвичай зображується найбільш драматичний момент, а шокувати публіку було однією із цілей автора збірника «Поєми і балади» (див., наприклад, статтю Н. Seagrott Swinburne Separates the Men from the Girls: Sensationalism in “Poems and Ballads” [21]). По-друге, жанр балади багато в чому відповідав естетичним поглядам Свінберна-романтика («historical time is irrelevant; what happens in ballads is timeless or out of time» [22, с. 293]). По-третє, однією із стилістичних особливостей жанру балади є постійні повтори та рефрени, що властиво й свінбернівському стилю (див., наприклад, монографію М. Реймонда [23]).

Про значимість балади для «вікторіанського Байрона» свідчить й те, що перший збірник «Поєми і балади», який було опубліковано у 1866 році, відкривається двома віршами: «Балада про життя» і «Балада про смерть». У цьому збірнику, який приніс популярність своєму автору, і, одночасно, шокував вікторіанську публіку, як зазначає Л.Б. Томашевська, «поряд з традиційними англійськими баладами можна знайти балади

романського типу, які були написані, як наслідування французьким та італійським зразкам» [13, с. 3].

Включена до першого збірника «Поєми і балади» балада «Королівська донька» («The King's Daughter») розповідає про кровозмішувальний зв'язок брата і сестри: принца – сина короля та його доньки. Десять дівчат мешкають поряд з млином, серед них і донька короля. Молодий принц приїздить та обирає найкрасивішу з них, зваблює її та позбавляє цнотливості. Балада закінчується трагічно: дізнавшись, що юнак є її братом, донька короля вбиває свого коханого, а потім й сама гине, закликаючи своїх подруг поховати їх поряд («Ye'll make a grave for my fair body»... «And ye'll streek my brother at the side of me»).

Подібне звертання з проханням підготувати могильне ложе можна знайти і в народних баладах. Так, у традиційній народній шотландській баладі «Барбара Аллан» («Barbara Allan»), головна героїня, передчуваючи свою смерть, благає свою мати підготувати їй могилу: «O mother, mother, make my bed! / O make it saft and narrow! / Since my love died for me today / I'll die for him to-morrow.» Намагання й після смерті знайти вічний спокій поряд з коханим – мотив, який був характерним для народних балад та пісень, де розповідалося про те, що закоханих ховали поряд, а на їх могилах саджали різні рослини. У баладі «Барбара Аллан» на могилах головних героїв виростають троянда та глід, які сплітаються у любовний вузол: «They buried her in the old churchyard / And Sir John's grave was nigh her. / And from his heart grew a red, red rose, / And from her heart a brier.»

На те, що Свінберн спирається на сюжет народної балади про королівську доньку, вказує Л.Б. Томашевська [13], яка зазначає, що у свінбернівській баладі відсутній натяк на інцест і лише читач, знайомий з народною баладою, може повністю зрозуміти задум поета. З цим, однак, важко погодитися, оскільки в останньому чотиривірші балади «Королівська донька» головна героїня називає коханого «своім братом» («my brother») й благає подруг поховати її поруч з королевичем. Наприкінці вірша поет розкриває причини та наслідки того, що відбулося: зваблення – гріховне кохання – з'ясування правди – вбивство – самогубство – розплата за гріх після смерті. На те, що вбивство здійснює саме королівська донька, Свінберн натякає в останньому з багаточисельних рефренів балади, розташованих у кінці кожного чотиривірші: королівська донька буде відчувати на собі «тортури пекла» («the pains of hell for the king's daughter»).

Зазначимо, що тема інцесту між братом та сестрою була більш традиційною для англійських народних балад, оскільки випадки кровозмішення між батьками та дітьми, а також племінником / тіткою, племінницею / дядьком зображувалися в народних творах доволі рідко. Однак, якщо в народній баладі (найбільш близькою за тематикою до балади «Королівська донька» можна вважати народну баладу «Королівська донька Джейн» («The King's Daughter Jane»)) сюжет розгортається поступово, то у Свінберна, як зазначено вище, кінцівка балади непередбачена попередньою дією і тому є несподіваною для читача. Подібний драматизм та потяг до ефектів характерні для творчої манери Свінберна – поета ліричного і, водночас, драматичного.

На відміну від англійських народних балад, де, як зазначає А.Ю. Сапожнікова, розповідається про конкретних осіб, імена яких найчастіше з'являються вже в назві твору (наприклад, Maу

⁴ Неопублікований свінбернівський збірник починається «The Keech in the Creele», однією з п'яти балад, які були видалені Чайлдом із другого видання народних балад.

Margaret, Sir Patrick Spens) [14, с. 178], у свінбернівській баладі, як і у романтиків, не згадуються жодні імена та не позначене конкретне місце дії. Достатньо порівняти назву свінбернівської балади «Королівська донька» з вищезгаданою народною баладою «Королівська донька Джейн». До того ж, якщо в народній баладі королевич з'являється перед Джейн у якості лісника ("forester"), і розповідає про те, що довго плавав по морях і тричі повертався додому, то чим займається героїня свінбернівської балади читачу залишається невідомим.

Одним з жанроутворювальних факторів у Свінберна стають рефрени. Як справедливо зазначає А.Ю. Сапожнікова, у свінбернівській баладі, у порівнянні з народною, рефрен є більш складним, він «завжди є символічним та алегоричним» [14, с. 181], а в «деяких випадках має місце розвиток дії на символічному рівні одночасно з прямою розповіддю – наприклад, у баладі «Королівська донька» [14, с. 181]. Однак дослідниця не розглядає детально символіку рефренів, лише вказуючи на те, що це є варіацією назв «предметів, які знаходяться у воді, і подарунків, які отримає героїня» [14, с. 181]. На наш погляд, рефрени, що розташовані після кожного першого рядку чотиривірша, і рефрени, які завершують куплети, складають паралельні (окремі) групи символів, що супроводжують розвиток подій. Більш того, А.Ч. Свінберн, який відомий створенням особливого жанру ронделя, посилює роль рефренів і у другій частині балади не тільки закінчує кожні два рядки рефренами, але й розпочинає чотиривірші своєрідним рефреном, пов'язуючи їх між собою навіть не подвійним, а потрійним ланцюжком дій.

Більшість рефренів у баладі «Королівська донька» мають символічний підтекст, а тому важко погодитися з Елізабет Хелсінгер, яка називає свінбернівські рефрени "half-nonsense" та вважає, що рефрени потрібні для «евфонії та візуальної насолоди» [4, с. 488]. Так, іменники, які зустрічаються в рефренах після першого рядка у перших семи куплетах балади, на нашу думку, символічно характеризують дів та їх внутрішні зміни. На початку балади "ten maidens" названі "small white birds" («маленькими білими пташками»). За одним з тлумачень птах символізує собою людську душу. Проте, як зазначається у «Словнику символів», лише «окрас птаха визначає його вторинну символіку» [24, с. 423]. Називаючи дів «малими» та «білими» пташками, Свінберн підкреслює їх чистоту та невинність, оскільки маленькі птахи у свідомості людини не бувають хижими. На останні найчастіше перетворюються після смерті нечисті гріховні душі [24, с. 425]. Не менш важливим є обрання поетом білого кольору оперення пташок. Як відомо, білий колір часто символізує невинність та цнотливість, у білому вбранні наречена за традицією йде до олтаря.

Порівнюючи дів з "seeds of wheat" («насінням пшениці»), поет робить алюзію на біблійну притчу про сіяча, який сподівається на щедрий врожай⁵. Однак насіння пшениці ("seeds of wheat") перетворюється спочатку на прекрасний зелений бур'ян ("fair green weed"), а потім на тростину ("thin reeds"), зазвичай пуста усередині, яка, до того ж, є символом слабкості⁶. Таким чином, поет натякає на перетворення невинних душ

дів, що могли б принести «щедрий врожай» Богу, на шкідливі рослини через вчинені ними гріховні почуття та вчинки.

Не випадково обране і місце дії – млин. З точки зору Дж. Арчера, Х. Томаса та Р. Терлі, млин символізує собою «динамічну зростаючу силу», котра «допомагає прослідкувати зміни» [27, с. 18]. У класичній літературі, на думку дослідників, «світ уявлявся величезним млином, з богами у якості мельників, які перемелювали смертних крізь життєві страждання та перевіряли їх стійкість» [27, с. 18]. Ще однією причиною обрання млину в якості місця подій є те, що у молодших попередників Шекспіра, Флетчера та Роулі, драматичної творчістю яких захоплювався Свінберн, водяний млин «був метафорою чистоти (або інакше) сексуальності та виховання» [27, с. 19]. Підкреслимо, що зміни, які відбуваються з дівами, не наближають їх до Небесного Царства, а, навпаки, віддаляють від нього.

На майбутню зустріч з королевичем, яка повністю змінить дів, поет натякає, називаючи їх спочатку "fallen flowers", а потім – "fallen fruit". Двічі вживаний прикметник "fallen" підкреслює майбутнє «перетворення» дів, які позбудуться незайманості. Зауважимо, що «занепала жінка» на англійську мову перекладається як "fallen woman". В епоху вікторіанства втрата дівчиною цнотливості та її моральне падіння, спричинене цим гріховним вчинком, негативно сприймалося суспільством, а тому репутація молодих панянок оберігалася родиною якомога ретельніше. Однак, незважаючи на достатньо суворі неписані моральні закони, в Англії, і особливо у Лондоні, проституція була розвиненим соціальним явищем. Доля жінок, які займалися таким «ремеслом», а також утриманок, стала однією з тем творчості прерафаелітів. Прикладами можуть слугувати картини Д.Г. Росетті «Знайдений» та В.Х. Ханта «Совість, що прикидається». Вірш Свінберна позбавлений негативного ставлення до дів, які втрачають невинність. У баладі відсутня будь-яка оцінка вчинків героїв, оскільки для поета християнська мораль і мораль вікторіанського суспільства не мали великої ваги⁷.

Рефрени після першого рядка кожного чотиривірша у другій частині балади містять у собі позначення явищ природи, потужність яких зростає у процесі розвитку дії. Перша поява королевича виявляється схожою на «маленький вітерець» ("a little wind"), який переходить у «маленький дощ» ("a little rain"), потім у «дощ, який починає лити постійно» ("rain that rains") по мірі того, як принц зваблює королівську доньку. Природа немов попереджує діву про небезпеку такого знайомства і одночасно оплакує її долю. У чотиривірші, де розповідається про чуттєві обійми та поцілунки – дощ перетворюється на повінь та град ("wind and hail"), а потім на сніг ("snow that snows"), котрий символізує помирання природи. У передостанньому рефрені зламани човни ("broken boats") – своєрідна алюзія на зламани серця та життя героїв балади. В останньому куплеті рефрен містить словосполучення "running rain", яке символізує «дощ, що ллє без зупинку», дощ, який немов оплакує нещасну долю королівської доньки, приречену на вічні тортури пекла за здійснене нею вбивство.

Таким чином, першу групу рефренів можна поділити на дві підгрупи: "red leaves – white birds – seeds of wheat – fair green

⁵ За біблійною притчею, сіючи зерна, людина не знає, куди упаде зерно і який врожай воно принесе, так і, слухаючи божественну істину, не кожна людина зможе донести її до своєї душі та зробити її гідною Небесного Царства (Євангеліє від Матвія, глава 13) [25].

⁶ Як зазначено в «Біблійській енциклопедії», «слово тростина вживане в Святому Письмі в алегоричному сенсі для позначення слабкості та ламкості» [26, с. 707].

⁷ На думку Свінберна, справжній художник повинен бути готовим відмовитись від недостойного читача, який не здатний оцінити істинну красу й знехтувати заради мистецтва усім – славою, благополуччям, мораллю, релігією, суспільними підвалинами [28, с. 28].

weed – thin reeds” (символізують внутрішню зміну дів) та “a little wind – a little rain – rain that rains – wind and hail – snow that snows – broken boats – running rain” (символізують зміни у природі в процесі розвитку дії у баладі).

У другій групі рефренів (рефрени, які закінчують куплети балади) перераховані дари для королівської доньки. Перший з подарунків “apples of gold for the king’s daughter”, – містить алюзію на біблейський плід, який скуштувала Єва (у більшості джерел – це яблуко), і майбутню спокусу, яка буде послана королівській доньці, і перед якою вона, як і її прародителька, не зможе встояти. Одночасно з цим, число дів – десять – це теж алюзія на священну книгу, де розповідається про очікування дівами на прихід Спасителя⁸. Зазначимо, що для народних балад характерно вживання певних чисел, серед яких найчастіше використовуються числа 3 та 7 (наприклад, сім братів), проте такі числа відсутні у свінбернівській баладі. Однак, якщо біблійні діви очікують на прихід Христа, то у Свінберна в якості Спасителя⁹ виступає королівський син, який приносить з собою не рятування, а гріх. На очікування вказує і перший рядок балади (“We were ten maidens in the green corn”) – пшениця, серед якої зустрічаємо дів – зелена – строк збору врожаю ще не наступив.

Серед «подарунків для королівської доньки – “rings of red” («червоні обручки»), червоний колір – колір пристрасті та колір крові, що символізує кохання, пов’язане зі стражданням. На поєднання радості та горя у долі та коханні королівської доньки вказують піднесені в якості дарів “white bread and brown” («білий та чорний хліб»), “white wine and red” («біле та червоне вино»). Навіть розташування прикметників перед найбільш важливими дарами – «хлібом» та «вином» – не є випадковими. «Білий» колір вина передує «червоному», який символізує пристрасть, а «білий» хліб, є більш смачним та м’яким, ніж «чорний». Так і життя дівчини, хоч і позбавлене пристрасті, було більш радісним та легким до зустрічі з королевичем. Згадаємо, що вино та хліб використовуються під час церковного обряду причастя. У свінбернівському вірші причастя – це майбутня перша ніч кохання незайманої дівчини. І навіть мед, який у баладі Свінберна символізує солодощі кохання, був подарований королівській доньці у стільниках (“honey in the comb”), що вказує на важкість його видобування.

У наступних рефренах в якості дарів виступають предмети одягу майбутньої королеви та нареченої. Характерно, що всі предмети або виготовлені із золота, або пофарбовані в червоний колір (“golden gloves”, “golden sleeves”, “a crown of red”). Зазначимо, що золотий та червоний – це улюблені кольори прерафаелітів, вплив творчості яких відчув на собі молодий поет під час написання цього збірника. Серед подарунків, які були піднесені дівам у баладі «Королівська донька», можна виділити золотий гребінь (“a comb of gold”) як натяк на розчісування волосся, яке для вікторіанців було доволі інтимним процесом. Як відомо, для жінки було неможливим з’явитися на публіці без зачіски, а заміжній дамі – без чіпцю. Проте на картинах прерафаелітів, навпаки, часто можна зустріти жінок з розплетеним та непокритим волоссям, яке стає одним з харак-

теристик обліку «прерафаелітської жінки» [29, с. 64]. У Свінберна подібний дарунок передує близьким стосункам між королевичем та королівською донькою, про що читач дізнається вже з наступного рядка: “He’s made her bed to the goodliest”.

Винятковість королівської доньки, її привілейоване становище, яке стає очевидним після вибору принца, підкреслюється й статусом подарунків: якщо для інших дев’яти дівчат ліжка виготовлені із соломи (“a bed of yellow straw”), гребінці – із панциру жовтої черепахи (“a comb of yellow shell”), а намисто – із зеленої трави (“a grass girdle”), то для королівської доньки всі ці дари зроблені із золота, а намисто – з обіймів принца (“a girdle of arms”). Серед чуттєвих «подарунків» закоханого принца своїй обраниці – “an hundredfold [kisses]”, у той час як іншим дівчатам дістаються лише “nine little kisses”, кожний по одному.

У передостанньому рефрені поет вказує на розбите серце дівчини – “sorrow of heart”. Але найстрашніше те, що розбито не лише серце дівчини – здійснивши гріх, а потім, мабуть, й вбивство, вона прирікає свою душу на вічні муки у пеклі (“the pains of hell”). Характерно, що героїня нікого не звинувачує у своєму моральному падінні. Натяк на пекло в останньому рефрені перегукується з біблейською алюзією у першому рефрені та створює другий план вірша: «незайманість – очікування гріха – здійснення гріха за незнанням – виправлення помилки шляхом здійснення вбивства та самогубства – вічні муки як розплата за скоєне». Написана під впливом прерафаелітів, балада «Королівська донька» містить згадку про тортури пекла, як розплату за скоєння гріха, що в подальшому буде не характерним для Свінберна, який не вірив у існування раю та пекла, зокрема в їх християнському розумінні.

Перша частина балади – це своєрідний ліричний опис десяти дів, у якому дія практично відсутня, а дієслова використовуються скоріше для характеристики персонажів, а не задля розвитку сюжету (більшість – це дієслова “to be” або “to have” або інфінітиви у функції означення). Динамічний розвиток дії починається лише з появою королевича у другій частині балади. Початковий рядок кожного з наступних куплетів – це своєрідна розповідь про історію кохання принца й королівської доньки. З цієї розповіді читач дізнається, що молодий королевич приїхав (“there comes the king’s young son”), попросив, щоб йому показали найкрасивішу дівчину (“ye’ll give me the best”), зробив свій вибір (“ta’en out the goodliest”), розіслав для неї постіль (“made her bed to the goodliest”), зізнався у коханні, запропонувавши їй своє серце (“set his heart to the goodliest”), а потім несподівано її покинув (“ta’en his leave to the goodliest”).

Висновки. Отже, Свінберн був одним із вікторіанських поетів, для якого балада стає одним із улюблених жанрів. Спираючись на традиції народної балади, поет включає у свої твори цього жанру її певні елементи: тематику, наявність динамічного сюжету, який будується навколо таємничої загадки, зображення певної драматичної події, її кульмінацію та несподівану розв’язку. Включена до збірника «Поєми і балади» балада «Королівська донька» також написана на сюжет народної балади. Проте, на відміну від поступового розгортання сюжету в народному варіанті, у свінбернівській баладі читач дізнається про події, що відбулися, лише в останньому чотиривірші з натяків головної героїні, яка називає свого коханого «своїм братом» та прохає подруг поховати їх поряд. У творі присутні як романтичні елементи – відсутність

⁸ У притчі згадується про десять дів, які очікують на прихід Спасителя (Євангеліє від Матвія, глава 25) [25].

⁹ Подібне відношення до Христа, в якому Свінберн не бачить нічого божественного, а тому, без вагань, порівнює його з людиною, позбавленою моральних якостей, буде відображатися і в інших творах поета, наприклад, у міні-циклі сонетів «П’ятикнижчя».

конкретики та багаточисельна символіка, так і риси прерафаелізму – вибір тематики та колористика.

Одним із жанроутворювальних факторів у баладі «Королівська донька» є рефрени, які можна поєднати у ланцюжки. Перша група рефренів складається з двох підгруп, одна з яких символізує внутрішню зміну дів, а інша – зміни у природі в процесі розвитку подій. У другій групі рефренів (рефрени, які закінчують чотиривірші балади) перераховані дари для королівської доньки. В рефренах наявні алюзії на біблійні притчу про сіяча та притчу про десять дів, порівняння душі з птахом, плід спокуси, причастя, роль якого у Свінберна приймає на себе перша ніч кохання тощо.

У результаті проведеного дослідження було з'ясовано, що в баладі присутні як ліричні, так і драматичні елементи. При цьому, якщо в першій частині переважає ліричний опис, і дієслова використовуються скоріше для характеристики персонажів, то друга частина, навпроти, є більш динамічною, та містить велику кількість дієслів, що підсилюють її драматичність.

Література:

- Buckler William E. The Victorian Imagination: Essays in Aesthetic Exploration. Brighton : The Harvester Press, 1980. 382 p.
- Корепанова А.Ю. Литературные связи А. Ч. Суинберна : На материале сборников серий «Стихотворения и баллады» (1866–1889) : дис. ... канд. филол. наук: 10.01.03 / Корепанова Анна Юрьевна. СПб., 2006. 240 с.
- Машкова Д.В. Творчество О.Ч. Суинберна в контексте англо-французских эстетических взаимодействий : дис. ... канд. филол. наук : 10.01.03 / Машкова Диана Владимировна. Казань, 2001. 211 с.
- Helsing E. Taking Back the Ballad: Swinburne in the 1860s // Victorian Poetry, Volume 54, Number 4, Winter 2016, pp. 477–496.
- Гаспаров М.Л. Очерк истории европейского стиха. изд. 2-е, доп. М. : Фортуна Лимитед, 2003. 272 с.
- Жирмунский В.М. Английская народная баллада // Английская и шотландская народная баллада. М. : Наука, 1989. С. 87–103.
- Магомедова Д.М. Баллада // Поэтика: словарь актуальных терминов и понятий. М. : Изд-во Кулагиной : Intrada, 2008. С. 26.
- Мощанская О.Л. К вопросу об определении жанра английской баллады // Ученые записки / Горьковский гос. пед. институт. Горький : Изд-во Горьковского пед. ин-та, 1966. Вып. 74. С. 76–88.
- Теория литературы : в 2 т. / Под ред. Н. Д. Тамарченко. М. : Академия, 2004. Т. 2. Бройтман С.Н. Историческая поэтика. 368 с.
- Дьяконова Н.Я. Английский романтизм. Проблемы эстетики. М. : Наука, 1978. 208 с.
- Качуровский И. Строфика : підручник. К. : Либідь, 1994. 272 с.
- Клименко Е.И. Традиции и новаторство в английской литературе. Л. : Изд-во Ленинградского ун-та, 1961. 192 с.
- Томашевская Л.Б. Балладная лирика в раннем творчестве А.Ч. Суинберна. М., 1987. 23 с. Деп в ИНИОН РАН № 29097.
- Сапожникова А.Ю. Литературная баллада в поэзии прерафаэлитов (Д.Г. Россетти, А.Ч. Суинберна, У. Морриса) // Современная наука: актуальные проблемы теории и практики. Серия Гуманитарные науки. №2. 2016. С. 178–182.
- Пронин В.А. Теория литературных жанров. М. : Изд-во МГУП, 1999. 196 с.
- Lafourcade Georges Swinburne. A Literary Biography. New York : Russel & Russel, 1967. 314 p.
- Chew Samuel C. Swinburne. Boston : Little, Brown and Co., 1929. 335 p.
- Welby T. Earle A Study of Swinburne. London : Faber and Gwyer, 1926. 274 p.
- Wise Th. J. A Swinburne Library. London, 1925. P. 11–12.
- Ehrenpreis A.H. Swinburne's Edition of Popular Ballads // PMLA Vol. 78. No. 5. 1963. P. 559–571.
- Seagrott H. Swinburne Separates the Men from the Girls: Sensationalism in "Poems and Ballads" // Victorian Poetry, Volume 30, Number 1, 2002, pp. 41–59.
- Perry R. Brother Trouble: Incest Ballads of the British Isles // The Eighteenth Century, Vol. 47, No. 2/3, Ballads and Songs in the Eighteenth Century (SUMMER/FALL 2006), pp. 289–307.
- Raymond Meredith B. Swinburne's Poetics: Theory and Practice. The Hague ; Paris : Mouton & Co., 1971. 202 p.
- Керлот Х.Э. Словарь символов. М.: REFL-book, 1994. 608 с.
- Біблія. К.: Українське Біблійне Товариство, 2021. 1225 с.
- Библейская энциклопедия. Репринтное издание 1891 г. М. : ТЕРРА, 1990. 902 с.
- Archer J.E., Thomas H., Turley R.M. The miller's tales: sustainability, the arts and the watermill <https://www.manchesteropenhive.com>
- Riede D.G. Swinburne. A Study of Romantic Mythmaking / D.G. Riede. Charlottesville : University Press of Virginia, 1978. 227 p.
- Шестаков В. Английский акцент: Английское искусство и национальный характер. М.: Российск. гос. гуманит. ун-т, 1999. 188 с.

Abramova O., Pronina H. The genre and style peculiarities of a ballad "The King's Daughter" by A. Ch. Swinburne

Summary. The presented paper deals with genre, semantic and stylistic features of "The King's Daughter", a ballad written by A.Ch. Swinburne. The ballad genre was one of the favorites of the author of "Poems and Ballads" and he created a lot of ballads during his long poetic career. The theme of Swinburne's ballad is the loss of innocence by a young girl because of passionate love and her further moral decline caused by this sin. This theme was very popular in Victorian society; the latter condemned such a woman and made her the culprit. Unlike the whole society, Swinburne did not blame his heroine because he recognized neither Christian nor Victorian morality.

"The King's Daughter" has both lyric and dramatic elements. In the first part of the ballad the lyric elements prevail which is expressed through girls' descriptions with the minimum of verbs for their characteristics. The most of the verbs are "to be", "to have" or infinitives used as adjectives. In the second part of the verse the events develop dynamically. The drama of the situation and the transiency of the actions are emphasized by verb increasing.

Using the traditions of folk ballads, in particular their themes and problems, Swinburne modified the ballad genre, adding numerous refrains which became the genre-forming factor. In the process of analysis it was found out that the refrains can be divided into several groups which can form the certain chains. The latter symbolize the inner change of girls, the nature changes in the process of event developing or the list of gifts for the king's daughter.

In the ballad "The King's daughter" the biblical allusions on the parables of sower, of ten girls who are waiting for the coming of the Savior, of the fruit of temptation and of Sacrament are found out and analyzed. Moreover, the poet presented the king's son as the Saviour and the first night of love as the Sacrament for innocent girls.

On the contrary to English folk ballads where the names of the main characters were given and in most cases they were even used as the titles of the verses, Swinburne as other Romantics avoided any concrete names or places.

Key words: ballad, genre, folk ballad, romantic ballad, Pre-Raphaelites, refrain.